

t wijder: hij
Pinksteren;
en volken

bewindsel des
een blad pa-
en in enkele
ERE der heil-
swinning.

ver het kerk-
laagzang van
immers jube-
Wien het
God; wij heb-
maken! Deze
ht; wij zullen
heid!" (vs 9).
lijken Naam:
atus in. En
t-verkeer des
entsverwach-
in Jesaja, lat
ERE Zichzelf

et geloof.
gen, die men

is; de macht
n d o o d. Eén
ven: „wie leeft
al slapen? wie
et profetische
enlijke van de
dood is maar
gezichts" is de
st hart. Reeds
a toorns!
et gezien wor-

i n d e w e-
rdt omwonden
ven, zijn hart
oe vertoert hij
teert Christus
Die den zon-

an de lippen:
o v e r w i n-
laatste woord,
het heeft.

ord — die Man-
orie-verhoogde
od, wij hebben
m.
erkhof daartoe.
ge leven. Want
uit de dooden!

J. SMELIK.

EVEN

redikanten.

ntstellende on-
re broeders e-
mt in het feit,
eenvoudig ont-

een feit gewor-
chorst en afge-
an Christus ge-
jke wetten, die
le in het kerk-
erd. Maar ter-
kt het mij goed,
ceeren van pre-
dale verordening-
goed heeft dur-
gevens betref-
leeraren die ge-

d. Ziel, D. van
Lindeboom, C.
cheele, A. Veld-
J. Wielen, G. v.
v. d. Vliet, G.
van Nieuwkoop,
ster, E. T. v. d.
J. Bouwman, W.
D. K. Wielenga,
k, C. v. d. Waal
vervappingsfor-

men, bij gebrek
k er op attent.
in den kerkelij-
teerde" eenvou-
rmeerde Kerken
L. DOEKES.

massa-EXECUTIE.

We gaan weer verder met het „getrouw verhaal" van een aantal banvonnissen, zooals die op instigatie van de Generale Synode in 1944 en daarna zijn ge-geveid in de kerk des Heeren over trouwe, gereformeerde ambtsdragers, die hun Koning alleen met een goede consciëntie wilden dienen.

We laten eenvoudig maar het woord aan de vergadering, die een dergelijk schandvonnissen durfde uitspreken en uitvoeren. Men kan nooit beter doen dan iemand herinneren aan zijn eigen woorden.

Een zeldzaam staaltje van massa-executie is vertoond in de classis Groningen (vgl. wat wij vroeger publiceerden over de kerk te Kampen). Daar werden op eenmaal 51 ouderlingen en een predikant geschorst.

Lees het vonnis (in het oorspronkelijke volgt achter de namen der geschorsten ook hun adres, ik laat dat hier weg):

„De classis Groningen der Gereformeerde Kerken, in vergadering bijeen op Maandag 25 Sept. 1944 in de Zuiderkerk te Groningen,

kennis genomen hebbende van een schrijven van den Raad der Geref. Kerk te Hoogkerk, waarin deze zich beklagt over het feit dat de Kerkeraad van Groningen bij meerderheid van stemmen geweigerd heeft op eenigerlei wijze afkeuring uit te spreken over het optreden van ds D. van Dijk in een kerkdienst der schismatische kerk te Hoogkerk op Zondag 17 Sept. j.l.;

constateerende, dat de broeders, die hun eigen stem hebben uitgebracht tegen die afkeuring, zich daardoor mede schuldig gemaakt hebben aan de zonde van openbare scheurmaking;

besluit:

1e. op grond van artt. 79 en 80 D.K.O. de 52 ambtsdragers die zich schuldig gemaakt hebben, te weten de broeders:

I. Boersma, A. H. Vening, F. Bakker, A. Hoven, H. Jonkman, A. v. Eerden, J. Modderman, H. A. v. d. Munnik, L. Klammer, W. Bontjes, A. Heins, W. G. Beestink, E. Stuurwold, A. Zijlstra, Joh. Buiten, R. v. d. Wal, A. v. Deursen, ds A. v. d. Ziel, W. Meijer, J. v. d. Zee, K. van Huizen, F. J. Bijzet, J. Fleurke, J. Lenting, G. Kampinga, R. v. d. Meer, K. Fielstra, J. Bos, H. Urbach, K. Hogendorf, G. Boerema, H. W. Timmer, J. Valk, K. v. Dam, A. Pol, H. de Vries, E. Renkema, P. Niemeijer, H. Bulthuis, I. Zetstra, J. Hendriks, A. Thijs, H. Pot, J. Boven, G. de Jong, J. Hulsman, J. Veldkamp, L. P. Laning, P. v. d. Laan, K. Dijkstra, I. v. d. Noord, K. Hofsteenge

in hunne diensten te schorsen tot 26 October a.s. met de bepaling, dat, indien de classis Groningen dan nog niet zal zijn samengekomen, die schorsing verlengd wordt tot op de e.v. vergadering der classis;

2e. van dit besluit kennis te geven aan:

a. de hierboven genoemde broeders,
b. den Kerkeraad van Groningen,
c. en voorzover ds A. van der Ziel betreft, aan al de classes der Gereformeerde Kerken in Nederland".

Let hier op het tyrannieke systeem, herinnerend aan de Duitsche methoden. Waarom heeten deze broeders „scheurmakers"? Omdat ze op een bepaald moment geweigerd hebben, hun stem te geven aan een voorgestelde uitspraak van afkeuring! Men kan bezwaar hebben tegen de woordkeus van een voorstel en daarom tegenstemmen, ook al is men het met de strekking eens. Maar ook dat mocht niet: het dol geworden synodale beest sloeg meedoogenloos met zijn klauw naar allen, die op een bepaald moment hun medewerking aan dit systeem van hiërarchie vooraleen niet konden geven. En..... het besluit werd genomen, zonder dat men zelfs de namen der beklagden had opgesomd! Eerst toen iemand uit de vergadering vroeg: wie zijn eigenlijk die tegenstemmers? werden de namen alsnog voorgelezen. Hier was de gedachte van christelijke, gereformeerde tucht wel volkomen zoek.

Een gelijkluidend schrijven als het bovenstaande werd voorts gezonden aan ds D. van Dijk, den „hoofdschuldige"; hij had het namelijk gewaagd, een stichtelijk woord te spreken in de vrijgemaakte kerk te Hoogkerk. Ook ds P. K. Keizer werd tegelijk voor drie maanden geschorst, omdat hij bij deze „strafbare" daad van ds Van Dijk zonder protest was tegenwoordig geweest. En ds P. Deddens, die de boven bedoelde kerkeraadsvergadering niet had bijgewoond, maar achteraf eveneens verklaarde, de gevraagde afkeuring niet te willen uitspreken, werd twee dagen later ook geschorst. Het getal der gevonnenen was daarmee gestegen tot 55.

Nadat de trouw gebleven kerkeraadsleden als vrijgemaakte kerkeraad hadden vergaderd, ontvingen de geschorste predikanten het volgende schrijven:

„De Classis Groningen der Gereformeerde Kerken in Nederland, in vergadering bijeen op Donderdag 16 November 1944 te Groningen,

kennis genomen hebbende van een instructie van de Geref. Kerk van Groningen, inhoudende mededeling, dat de predikanten P. Deddens, D. van Dijk, P. K. Keizer en A. v. d. Ziel met anderen zich

OP EN OM 'T KERKPLEIN

10 DECEMBER 1520.

In een onzer Kerkbodes werd een samenkomst aangekondigd tegen den 31en October dezes jaars. En aan de uitnodiging tot deze samenkomst werd de verzuchting vastgeknoot: „Het is dan tevens de Hervormingsdag, die men zo langzamerhand niet meer officieel gedenkt. Laten wij met deze minder goede gewoonte niet meedoen, maar de Here getrouw zijn en Hem onze dank betonen voor hetgeen Hij ons in Kerkhervorming en Vrijmaking geschonken heeft".

We zijn het met het laatste natuurlijk eens.

We mogen Gods daden niet vergeten.

En we moeten de loffelijkheden des HEEREN en Zijne sterkheid, door Hem ook in de historie der Kerk bewezen, niet vergeten.

Maar dan moeten we het ook goed doen!

En dan herdenken we de Hervorming der Kerk niet op den 31en October, maar op den 10en December.

Want de geboorte der naar Gods Woord gereformeerde Kerk viel niet op den 31en October 1517, maar op den 10en December 1520.

Wat op den laatsten October 1517 gebeurde is een zeer belangrijk gegeven in de voorgeschiedenis van de Reformatie der Kerk, maar deze werd zelf eerst op den 10en December 1520 een feit.

Aan den vooravond van het feest van Allerzielen en Allerheiligen dacht doctor Luther aan alles, behalve aan Kerkhervorming. Wat hij deed, was anders niet dan een aantal stellingen aan de openbaarheid prijs geven, waarin hij tegenover bepaalde dwalingen van het kerkvolk zijner dagen de waarheid der Schrift stelde. Dat hij door die stellingen de pauselijke Kerk zelve in het hart aantastte, heeft hij wel nauwelijks vermoed. Aan een volksbeweging dacht hij niet eens: zijn stellingen waren niet in de volkstaal, het Duitsch, maar in de taal van den gestudeerden stand, het Latijn opgesteld. Ze waren niet voor de „boeren, burgers en buitenlui", die op 1 November 1517 naar Wittenberg ter kerk kwamen, maar voor de Hoogleraren en studenten van Wittenberg's Universiteit bestemd. Ze bedoelden allerminst een conflict te forceeren met den pauselijken stoel, al waren ze wel de aanleiding tot een conflict. Maar zelfs toen „het conflict gekomen" was, leefde Luther in de overtuiging, dat de Paus, die zich aanvankelijk tegen hem gesteld had, wel zijn zijde zou kiezen, als deze slechts beter was ingelicht. In Mei 1518 schreef Luther nog een zeer ootmoedigen brief aan den Paus. Tegenover den kardinaal Cajetan beriep hij zich later: „o sanctissimo Domino Leone male informato ad melius informandum", van den allerheiligsten slecht ingelichten heere Leo op den beter in te lichten Paus. In 1519 vond te Leipzig van 27 Juni tot 16 Juli de bekende disputatie plaats met doctor Joh. Eck. En eerst op den 16en Juni 1520 werd Luther door de pauselijke bul „Ex surga, Domine....." met de excommunicatie bedreigd, indien hij de een en veertig ketterijen, waarvan hij in deze bul beschuldigd werd niet binnen 60 dagen zou hebben herroepen. Met een kennelijke toespeling op Psalm 80 werd in die bul gezegd: „Rijs op, Heer en twist

geconstitueerd hebben als de zich noemende Kerkeraad van de Geref. Kerk van Groningen;

gehoord de toelichting van den Kerkeraad daarop en gehoord de Deputaten ad art. 49 D.K.O.;

met groote droefheid constateerende, dat deze broeders zich hiermede hebben onttrokken aan het opzicht van den wettigen Kerkeraad der Gereformeerde Kerk en zich hebben onttrokken aan het verband van de Geref. Kerken in Nederland;

en verklaart, dat zij mitsdien vervallen zijn van de rechten van dat ambt;

en besluit hiervan mededeeling te doen aan de predikanten P. Deddens, D. van Dijk, P. K. Keizer en A. van der Ziel, den Kerkeraad der Geref. Kerk van Groningen en de Classes der Geref. Kerken in Nederland".

Terwijl daarna alle tevoren geschorste ambtsdragers een kennisgeving ontvingen van den synodalen kerkeraad:

„Geachte Broeder,

De Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Groningen heeft, gehoord het over U uitgebrachte rapport, in zijn vergadering van 18 Dec. j.l. geconstateerd, dat U zich metterdaad aan zijn opzicht en tucht hebt onttrokken. Hij ziet zich derhalve genoodzaakt met diep leedwezen te verklaren, dat U opgehouden hebt ambtsdrager en lid te zijn van de Gereformeerde Kerk alhier.

Aan deze droevige mededeeling willen wij echter nog een ernstig woord van vermaan toevoegen. U hebt kerkelijk een weg bewandeld, die U diep schuldig stelt voor den Heere, omdat U het lichaam van Christus hebt helpen verscheuren. Van dezen weg roepen wij U met allen aandrang terug, opdat de breuk, die in ons kerkelijk leven geslagen werd, in 's Heeren gunst moge worden geheeld.

Uw twistzaak: Uw wijngaard wil een zwijn uit het woud verwoesten en een wonderlijke wilde ever wil hem afweiden.....".

Daarna heeft Luther nog zijn goeden wil getoond tegenover de pogingen van Miltiz, die tot een oplossing van het conflict wilde komen. Hij schreef n.l. in October 1520 zijn: „Van de vrijheid van een Christen-mensch", dat hij ook aan den Paus toezond en waarin hij nog vol ootmoed en eerbied tegenover dien persoon dezen teekende als „een schaap onder de wolven en een Daniël onder de leeuwen in het roomsche Sodom en Gomorrha".

Toen doctor Eck intusschen de pauselijke bul had gepubliceerd, begon Luther ook openlijk tegen deze banbul te polemiseren: „Tegen de vervloekte bul van den Antichrist". (Dat de humanisten onzer dagen nu jammeren over den „toon"! En toen in verschillende steden door het stoken van Eck Luther's geschriften werden verbrand, toen eerst viel op den 10en December 1520 de slag: na de professoren en studenten van de Wittenbergsche Universiteit daartoe te hebben uitgenoodigd, verbrandde Luther voor de Elsterpoort te Wittenberg de pauselijke bul met de woorden: „Omdat ge den Heilige des HEEREN bedroefd hebt vertere u het eeuwige vuur".

Door die daad sneed Luther den band met Rome door.

Op dat moment scheidde hij zich af van hen, die niet van de Kerk zijn.

Op dat oogenblik sloeg het geboorteuur der naar Gods Woord gereformeerde Kerk.

Daarvóór was heel de Kerk in W.-Europa roomsch! Maar vanaf den 10en December was Luther geen priester meer onder het pausdom, maar was er te Wittenberg een gereformeerde tot het Woord Gods wedergekeerde Kerk, vertoonde zich de eenige Katholieke of Algemeene Kerk weer in haar wettige, d.i. schriftuurlijke gedaante.

Niet de 31e October 1517, maar de 10e December 1520 is de geboortedag der Kerkhervorming!

Het komt ons voor, dat het goed is deze dingen in gedachtenis te houden.

Want het is zoo onschuldig niet als het lijkt, dat men de hervorming laat aanvangen op den 31en October 1517. Daar zit een personalistische, individualistische geschiedenisbeschouwing achter, die bij de beschrijving van de Kerk-geschiedenis de Kerk vergeet, om „den held van Wittenberg" te verheerlijken en de Kerk, die hij diende te vergeten. En van roomsche zijde wil men het wel gaarne zoo: de Kerk-zaken vergeten en Luther als Lucifer verguizen of hem postuum rehabiliteeren.

Zoo maakt men de Afscheiding tot een zaakje van Hendrik de Cock, de Doleantie tot een Kuyper-affaire en de Vrijmaking tot „de kwestie Schilder".

En daar danken we voor.

Het gaat om de Kerk.

Haar reformatieuren sloegen op 10 December 1520; op 14 October 1834; op 16 December 1886 en op 11 Augustus 1944. Geen dag daarvóór.

En wat de personen betreft, die in de voorgeschiedenis een rol speelden: hun persoonshistorie is nog geen Kerkhistorie, ook al kruisen zich beider lijnen en al heeft wat de eerste drie betreft de historie reeds het oordeel geveld: „bene meriti de ecclesia"; „zij hebben zich wel verdienstelijk gemaakt voor de Kerk".

D. E. C.

Van deze beslissing zal de Kerkeraad D.V. op 7 Januari a.s. aan de Gemeente kennis geven, tenzij U vóór dien datum blijk mocht hebben gegeven, dat U tot de gemeenschap van onze Kerk wilt terugkeeren".

We zullen maar weer niet ingaan op de bijzonderheden van deze stukken, al kost het moeite dit na te laten. We constateeren alleen in deze stukken de aanleiding en de motiveering van het vonnis. Elk spoor van kerkelijk zelfonderzoek over de vraag, wie de breuk in het lichaam van Christus hier sloeg, ontbreekt volkomen.

L. DOEKES.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

DE ERNST DER SAMENWERKING.

II.

Maar daar is nog iets, dat ook raakt de kerk, dat ik in dit verband meen te moeten opmerken. Samenwerking verhindert in het stuk der kerk te doen wat wij verplicht zijn te doen naar ons eigen belijden. Het gewoon doorgaan met de samenwerking als gisteren en eergisteren, alsof er niets gebeurd is, is een struikelblok op den weg tot het volbrengen van den eisch, die gesteld wordt in art. 28 van de N.G.B.: dat een ieder schuldig is zich te voegen bij de ware kerk, d.i. bij de heilige vergadering en verzameling dergenen, die zalig worden. Dat is niet maar een eisch, die ons persoonlijk aangaat, maar welke wij ook rusteloos aan anderen hebben voor te houden. Voor te houden aan ieder, die van de kerk is, schaap van de kudde van den Heere Jezus en die we als zoodanig kennen